

Vec C-681/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

11. november 2021

Vnútroštátny súd:

Verwaltungsgerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

11. október 2021

Správny orgán podávajúci opravný prostriedok „Revision“:

Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und
Bergbau

Zúčastnená osoba:

B

Predmet konania vo veci samej

Dôchodková dávka – Úprava dôchodkov – Diskriminácia na základe veku

Predmet a právny základ podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálna otázka

Majú sa článok 2 ods. 1, článok 2 ods. 2 písm. a) a článok 6 ods. 1 smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani, resp. zásady právnej istoty, ochrany nadobudnutých práv a efektivity práva Únie, vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave – ako je tá v konaní vo veci samej –, podľa ktorej predtým zvýhodnenej skupine úradníkov so spätnou účinnosťou už nepatria sumy dôchodkov patriace im na základe úpravy dôchodkov a ktorá týmto spôsobom (retroaktívne odstránenie predtým zvýhodnenej skupiny prostredníctvom jej terajšieho zrovnoprávnenia s predtým znevýhodnenou skupinou) spôsobuje, že ani predtým znevýhodnenej skupine úradníkov (už) nepatria sumy dôchodkov patriace im na základe úpravy dôchodkov, ktoré by naposledy menovanej skupine patrili z dôvodu diskriminácie na základe veku už (opakovane) konštatovanej súdom – v dôsledku neuplatňovania vnútroštátneho právneho predpisu odporujúceho právu Únie na účely zrovnoprávnenia s predtým zvýhodnenou skupinou?

Citované predpisy práva Únie

Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79) (ďalej len „smernica 2000/78“)

Citované vnútroštátne predpisy

Bundesgesetz vom 18. november 1965 über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (spolkový zákon z 18. novembra 1965 o dôchodkových nárokoch spolkových úradníkov, ich pozostalých a rodinných príslušníkov) (Pensionsgesetz 1965 – PG 1965) (zákon o dôchodkoch z roku 1965, ďalej len „PG 1965“), § 41 ods. 1-3

§ 41 PG 1965 v znení spolkového zákona BGBl. I č. 111/2010 znie (znel):

Účinky budúcich zmien tohto spolkového zákona a úpravy opakujúcich sa plnení

...

(3) Postup úpravy dôchodkov stanovený v § 634 ods. 12 ASVG pre kalendárny rok 2010 sa na úradníkov narodených pred 1. januárom 1955, ktorí boli 31. decembra 2006 v služobnom pomere, uplatní pri prvých troch úpravách ich dôchodkových dávok alebo sociálnych dávok od nich odvodených, pokiaľ pre príslušný rok neplatí úprava odchylná od § 108h ods. 1 ASVG.

§ 41 ods. 3 PG 1965 v znení druhej novely zákonov o štátnej službe z roku 2018, BGBl. I č. 102/2018 (ďalej len „novela 2018“) teraz znie:

„(3) Postup úpravy dôchodkov stanovený v § 634 ods. 12 ASVG pre kalendárny rok 2010 sa na úradníkov narodených pred 1. januárom 1955, ktorí boli 31. decembra 2006 v služobnom pomere, ako aj v prípade tých, na ktorých je uplatniteľný § 99 ods. 6, uplatní pri prvých troch úpravách ich dôchodkových dávok alebo sociálnych dávok od nich odvodených, pokiaľ pre príslušný rok neplatí úprava odchylná od § 108h ods. 1 ASVG. [Zmenu vykonanú novelou 2018 Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko) vyznačil podčiarknutím.]

V dôvodovej správe k novele 2018 sa k § 41 ods. 3 PG 1965 uvádzalo:

„VwGH [Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd)] pod číslom spisu Ro 2016/12/0027, z 25. októbra 2017 uviedol, že s ohľadom na uplatňovanie § 41 ods. 3 by bola diskriminovaná veková skupina úradníčok a úradníkov narodených pred rokom 1955 voči úradníckam a úradníkom narodeným po roku 1954, na ktorých sa mal uplatňovať § 99 ods. 6. Aby sa odstránila táto diskriminácia, tieto úradníčky a úradníci, na ktorých sa mal uplatňovať § 99 ods. 6, budú so spätnou účinnosťou zahrnutí do oblasti pôsobnosti § 41 ods. 3.“

§ 99 PG 1965 v znení spolkového zákona BGBl. I č. 210/2013 znel:

ODDIEL XIII

Osobitné ustanovenia pre úradníkov narodených po 31. decembri 1954

Paralelné počítanie

§ 99 (6) Paralelné počítanie sa nevykoná, ak je podiel celkovej doby služby tvoriacej vymeriavací základ dôchodku odslúženej po 1. januári 2005 na súhrne celkovej doby služby tvoriacej vymeriavací základ dôchodku menší ako 5 % alebo je to menej ako 36 mesiacov. V takom prípade sa výška dôchodku vypočíta podľa ustanovení tohto spolkového zákona s výnimkou tohto oddielu.

Bundesgesetz vom 9. september 1955 über die Allgemeine Sozialversicherung (Spolkový zákon z 9. septembra 1955 o Všeobecnom sociálnom poistení)

(Allgemeines Sozialversicherungsgesetz – ASVG) (zákon o všeobecnom sociálnom poistení, ďalej len „ASVG“)

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Zúčastnená osoba sa narodila 10. novembra 1946 a 31. decembra 2011 odišla do dôchodku.
- 2 Správny orgán navrhujúci opravný prostriedok „Revision“ (ďalej len „správny orgán“) rozhodnutím z 9. mája 2012 konštatoval, že zúčastnenej osobe od 1. januára 2012 patrí dôchodok vo výške 2 438,87 eura brutto, ako aj netto príplatok k dôchodku vo výške 595,70 eura.
- 3 K 1. januáru 2015 boli dôchodkové dávky zúčastnenej osoby upravené. Listom z 20. mája 2015 tvrdila, že uplatnenie § 41 ods. 3 PG 1965 v tejto súvislosti predstavuje porušenie smernice 2000/78. § 41 ods. 3 PG 1965 totiž znevýhodňuje starších (narodených pred 1. januárom 1955) úradníkov v porovnaní s mladšími úradníkmi. Zúčastnená osoba preto žiadala, aby jej bol rozhodnutím stanovený úradnícky dôchodok, ktorý jej patrí od 1. januára 2015, a aby jej bol doplatený rozdiel v dôchodkových dávkach.
- 4 Rozhodnutím správneho orgánu z 24. júna 2015 bola za uplatnenia § 41 ods. 3 PG 1965 mesačná dôchodková dávka zúčastnenej osoby vyčíslená na 3 176,27 eura.
- 5 Sťažnosť proti tomuto rozhodnutiu Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Rakúsko) rozhodnutím z 19. augusta 2016 zamietol ako nedôvodnú. Predmetná priama diskriminácia na základe veku (stanovenie hornej hranice úpravy dôchodkov podľa § 41 ods. 3 PG 1965 pre úradníkov narodených pred 1. januárom 1955) nie je v rozpore so smernicou. Rozdielne zaobchádzanie je odôvodnené tým, že v prípade úradníkov narodených po 1. januári 1955 sa pri stanovovaní výšky dôchodkovej dávky uplatní pre nich nevýhodnejšie paralelné počítanie.
- 6 Rozhodnutie Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) na základe opravného prostriedku „Revision“ zúčastnenej osoby Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd) rozhodnutím z 25. októbra 2017 zrušil pre protiprávnosť jeho obsahu. Odôvodnenie, ktoré uvádza Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd), nemožno prijať, pretože paralelné počítanie sa neuplatňuje na všetkých mladších úradníkov, a zúčastnená osoba by tak pri použití § 41 ods. 3 PG 1965 bola diskriminovaná v porovnaní s určitou skupinou mladších úradníkov.
- 7 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) (náhradným) rozhodnutím z 9. októbra 2018 stanovil mesačnú dôchodkovú dávku zúčastnenej osoby na 3 182,03 eura brutto (dôchodok plus príplatok k dôchodku), a rozhodol, že jej patrí doplatok príslušného rozdielu. Článok 2 smernice 2000/78 na základe aplikačnej prednosti bráni uplatneniu § 41 ods. 3 PG 1965.

- 8 Proti tomuto (náhradnému) rozhodnutiu podal správny orgán opravný prostriedok „Revision“, ktorý Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd) uznesením z 30. apríla 2019 odmietol ako neprípustný. Skutočne totiž existuje (malá) skupina osôb, ktoré sú voči zúčastnenej osobe zvýhodnené na základe ich veku, a stanovenie hornej hranice stanovené v § 41 ods. 3 PG 1965 skutočne malo negatívny vplyv na úpravu dôchodkovej dávky zúčastnenej osoby.
- 9 Na (z opatrnosti podaný) návrh zúčastnenej osoby zo 17. júla 2019 správny orgán rozhodnutím z 25. júla 2019 stanovil výšku jej dôchodkových dávok od 1. januára rokov 2015, 2016, 2017, 2018 a 2019. Okrem toho rozhodol, že za obdobie od januára do augusta 2019 došlo k nadmernému čerpaniu vo výške 84,24 eura brutto, ktoré je zúčastnená osoba povinná nahradiť štátu.
- 10 Pri vydávaní tohto rozhodnutia správny orgán vychádzal z toho, že diskriminácia na základe veku bola novelou zákona v roku 2018 so spätnou účinnosťou odstránená tým, že § 41 ods. 3 PG 1965 je teraz už uplatniteľný aj na tú malú skupinu osôb, v porovnaní s ktorými bola zúčastnená osoba predtým diskriminovaná. Rozhodnutie Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) z 9. októbra 2018 tak nebráni novému rozhodnutiu zo strany správneho orgánu.
- 11 Správny orgán vykonal výpočet dôchodkovej dávky zúčastnenej osoby za rok 2015 rovnako ako vo svojom rozhodnutí z 24. júna 2015. Dávky, ktoré boli v období od januára 2015 do decembra 2018 vyplatené vo výške, ktorú Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) stanovil vo svojom rozsudku z 9. októbra, boli nadobudnuté v dobrej viere a preto sa nežiada ich vrátenie. Avšak od 1. januára 2019 už na základe nadobudnutia účinnosti uvedenej novely nemožno vychádzať z nadobudnutia v dobrej viere, takže sa musí vymáhať vrátenie nadmerného čerpania dôchodkových dávok zúčastnenej osoby.
- 12 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd), na ktorom bolo začaté ďalšie konanie, rozhodol, že návrhu na stanovenie výšky dôchodkovej dávky za rok 2015 bráni prekážka rozhodnutej veci a preto musí byť návrh zamietnutý. Okrem toho stanovil výšku dôchodkových dávok za roky 2016 až 2020 a rozhodol, že nedošlo k nadmernému čerpaniu.
- 13 Na odôvodnenie Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) uviedol, že novelou síce bola z textu zákona odstránená predmetná diskriminácia na základe veku, to však samo osebe nevedie k tomu, že zúčastnená osoba už nie je diskriminovaná. Metóda výpočtu sa materiálne nezmenila, iba sa jednoducho so spätnou účinnosťou znova uplatnili sumy, ktoré boli vyhlásené za neuplatniteľné. Novelou tak nenastala žiadna podstatná zmena právneho stavu, a z dôvodu rozporu s právom Únie naďalej nemožno uplatňovať § 41 ods. 3 PG 1965.
- 14 V opravnom prostriedku „Revision“ proti tomuto rozsudku správny orgán uviedol, že retroaktívna zmena právneho stavu vedie k tomu, že nejde o rozhodnutú vec. Neexistujú žiadne výslovné nadradené normatívy, ktoré by zakazovali zásahy zákonodarcu do existujúceho právneho stavu. V Rakúsku nie sú žiadne sociálne

základné ľudské práva, a Európska sociálna charta nemá ústavné postavenie a okrem toho sa na ňu vzťahuje zákonná výhrada, takže jednoduchý zákonodarca v zásade smie zmeniť ustanovenia práva sociálneho zabezpečenia v neprospech dotknutých osôb. Je síce pravda, že sa musí zohľadňovať dôvera v nadobudnuté práva, a poberatelia dôchodkov sú hodní osobitnej ochrany, ale ide len o retroaktívne rozšírenie oblasti pôsobnosti existujúcej normy, a intenzita zásahu je relatívne nízka. Okrem toho, cieľom zákonodarcu bolo pri tejto novele odstránenie konštatovanej diskriminácie.

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 15 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je možné v prípade existencie diskriminácie odporujúcej právu Únie zaistiť dodržanie zásady rovnakého zaobchádzania iba tým, že príslušníkom znevýhodnených skupín budú poskytnuté tie isté výhody ako príslušníkom zvýhodnenej skupiny. V tomto prípade vnútroštátny súd nemá brať zreteľ na diskriminujúce ustanovenie a diskriminovanému úradníkovi vyplatiť rozdiel v dávke. To platí až do účinného odstránenia diskriminácie.
- 16 Podľa stavu zákona pred novelou 2018 existovali tri skupiny úradníkov, v prípade ktorých dochádzalo k ročnej úprave dôchodkov u každej inak. V prípade prvej skupiny sa v prvých troch rokoch mala vykonať úprava dôchodkov so stanovenou hornou hranicou, v prípade druhej skupiny sa malo uplatniť paralelné počítanie, a v prípade tretej skupiny nedošlo ani k jednému, ani k druhému. Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd) rozsudkom z 25. októbra 2017 konštatoval, že zúčastnená osoba ako člen prvej skupiny je v porovnaní s členmi tretej skupiny diskriminovaná na základe jej veku.
- 17 Novelou 2018 bola so spätnou účinnosťou zrušená tretia (zvýhodnená) skupina tým, že sa rozšírilo uplatňovanie § 41 ods. 3 PG 1965 na túto skupinu a diskriminácia bola odstránená tým, že odteraz sú tretia skupina a (doteraz znevýhodnená) prvá skupina so spätnou účinnosťou podrobené rovnako nepriaznivému zaobchádzaniu.
- 18 V nadväznosti na túto novelu správny orgán konštatoval nároky zúčastnenej osoby v nezmenenej podobe voči svojmu rozhodnutiu z 24. júna 2015, hoci za toto obdobie – pri neuplatnení vnútroštátneho práva odporujúceho právu Únie – už existovali nároky konštatované právoplatným rozhodnutím súdu. Novela 2018 by preto mohla byť v konflikte so zásadou právnej istoty.
- 19 Okrem toho podľa práva Únie existuje povinnosť bezodkladne a úplne odstrániť diskrimináciu a zákaz odňať dovedy zvýhodneným osobám ich zvýhodnenia nadobudnuté v minulosti. Novelou 2018 sú však predtým zvýhodnenej skupine so spätnou účinnosťou odobraté jej patriace zvýhodnenia. Navyše je otázne, či je táto judikatúra, ktorá sa zakladá na diskriminácii na základe pohlavia zakázanej primárnym aj sekundárnym právom, uplatniteľná aj na diskrimináciu na základe veku zakázanú iba sekundárnym právom.

- 20 Podľa judikatúry Súdneho dvora sú opatrenia na odstránenie diskriminácie odporujúcej právu Únie výnimočne prípustné so spätnou účinnosťou vtedy, keď je adekvátne zohľadnená legitímna dôvera dotknutých osôb a keď to fakticky vyžaduje cieľ všeobecného záujmu. Závažné ohrozenie finančnej rovnováhy dotknutého dôchodkového systému síce môže predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu, avšak dávky starobného dôchodku úradníkov sú v Rakúsku vyplácané zo štátneho rozpočtu, nie z dôchodkového systému.
- 21 Doteraz Súdny dvor o diskriminácii na základe veku v zásade uvádzal, že musí byť zachovaný stav nadobudnutých práv zvýhodnenej skupiny. V konaní vo veci samej to práveže tak nie je. Finančné vyrovnanie (rozdielu oproti sume patriacej bez diskriminácie) síce podľa judikatúry v prípadoch diskriminácie na základe veku nie je povinné, avšak za predpokladu, že zostane zachovaný stav nadobudnutých práv predtým zvýhodnenej skupiny. O tom, v ktorých prípadoch, za akých okolností a v akej výške sa smie nevyrovnať tento rozdiel, doteraz nebolo rozhodnuté. Každopádne – pokiaľ je známe – ešte nikdy nebolo vydané rozhodnutie, že je v súlade s právom Únie, keď sa novou retroaktívnou zákonnou úpravou predtým zvýhodnená skupina vo vzťahu k jej nárokom vo výsledku postaví na roveň predtým znevýhodnenej skupine, takže osoba predtým diskriminovaná na základe jej veku nemá žiadne finančné nároky.
- 22 Okrem toho, podľa novely 2018 vznikajú zúčastnenej osobe nezanedbateľné straty na dôchodku v porovnaní s neuplatňovaním diskriminujúcich ustanovení.
- 23 Členské štáty sú navyše podľa stálej judikatúry Súdneho dvora povinné vytvoriť potrebné opravné prostriedky na to, aby zabezpečili účinnú právnu ochranu oblastí zahrnutých právom Únie. Javí sa však, že retroaktívnym zhoršením právneho postavenia doteraz zvýhodnenej skupiny je účinnosť opravných prostriedkov paralyzovaná, keď zákonnú úpravu, ktorá smie retroaktívne odstrániť súdom konštatovanú diskrimináciu bez toho, aby pre diskriminovaných zaručila príslušný rozdiel v dávkach, budeme považovať za v súlade s právom Únie.
- 24 Ak by sme novelu 2018 považovali za v súlade s právom Únie, úradníci, ktorí namietali diskrimináciu, by okrem toho na základe vysporiadania procesných nákladov museli znášať finančné náklady bez toho, aby im úspešne uplatnená diskriminácia v konečnom dôsledku priniesla nejakú výhodu.
- 25 V rámci skupiny úradníkov, ktorí použili opravné prostriedky na presadenie svojich nárokov vyplývajúcich z práva Únie, existuje na jednej strane podskupina, ktorá na základe nediskriminačného výpočtu výšky svojho dôchodku už dostala platby a tieto sumy si navyše môže ponechať, a na druhej strane podskupina, ktorá takéto platby ešte nedostala, takže nemala žiadnu finančnú výhodu. To, do ktorej podskupiny konkrétny úradník patrí, závisí v podstate od okolností, ktoré nemôže ovplyvniť, a to od toho, či a ako príslušné orgány a správne súdy v jednotlivom prípade rozhodli, resp. postupovali, takže účinnosť opravných prostriedkov, ktoré úradníci použili na presadenie svojich nárokov vyplývajúcich z práva Únie, ako aj všeobecná zásada rovnakého zaobchádzania sa javia byť spochybnené.